

Framsteg, hårdrock och uppmaning till vaksamhet

Häromdagen fick jag den femte sprutan mot covid. Jag tänker tillbaka på de tre år som gått sedan covid började spridas i Sverige. Hur skräcken slog klorna i många, medan andra grupper, mest unga, sorglöst levde vidare och vissa hävdade att covid inte fanns.

Inget ont som inte har något gott med sig: Den internationella forskningen gick samman och lyckades tillverka vaccin på bara ett år, i stället för 12-20 år som var den första spådomen. Efter första sprutan kände jag mig, felaktigt förstås, osmittbar. Det var en så enorm lättnad. Och bättre och bättre blev det. Nu tänker de flesta inte på covid mer än på andra ganska farliga sjukdomar. Det är bara i Kina som covid grasserar, vilket illustrerar att man inte kan stänga in eller svälta ut ett virus. Och vi har fått helt nya metoder att snabbt framställa vacciner mot framtida pandemier.

När vaccinet kom steg förtroendet för vetenskapen till nya höjder. Nu är förtroendet på väg ner igen. Rapporter kommer från klimatforskare om hot och hat. Det aggressiva tonläget i det offentliga samtalet är väldigt plågsamt och förhindrar en kvalificerad debatt inom många områden. En uppgift för VoF och Folkvett är att fortsätta framföra fakta på ett begripligt språk och bemöta vilseledande idéer.

Om vetenskapen ska förtjäna högt förtroende måste den låta bli att publicera så många illa underbyggda rön. Dessutom sanera bland "fakta" som inte går att verifiera, och det är väldigt många. Gustav Nilsonne belyser läget i "replikationskrisen" i sin artikel och tänkbara vägar till förbättring.

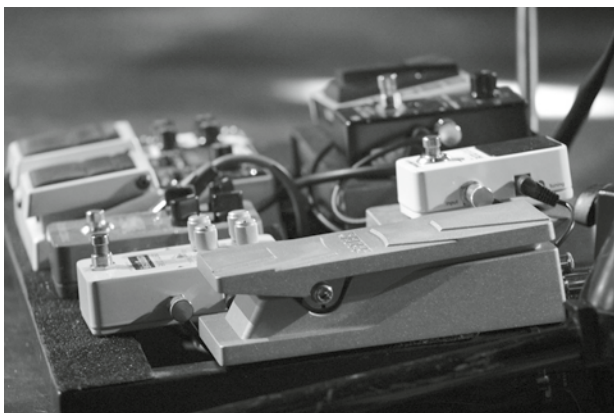
Årets Folkbildare och Förvillare: Årets folkbildarpris fick ett historiskt medialt genomslag och väckte en de-

batt full av starka åsikter. Vad ens personliga åsikt än är så går det att konstatera att VoF som förening sällan fått så mycket uppmärksamhet. Dan Katz skriver om valet av hårdrocksbandet *Sabatón* till Årets folkbildare och *Expressen* och *Aftonbladet* till Årets förvillare.

Att Akupunktur skulle vara ofarligt avfärdas i Edvard Ernsts genomgång (översatt av Lotten Kalenius). Metoden är inte bara överksam, ungefär 10% av behandlingarna ger milda till måttliga biverkningar, men också svåra skador och infektioner rapporteras. Nytt och oseriöst som florerar är "funktionell medicin" (funktionsmedicin). Barnläkaren Mats Reimer beskriver i en angelägen artikel hur vi ska lockas att tro att stora mängder analysdata från våra kroppar ger tillförlitliga fakta om vår nuvarande och framtida hälsa.

Hotet mot vår lugna tillvaro känns just nu ovanligt allvarligt med ett angreppskrig i Europa. Annat som stör vår sinnesro är hotet mot vår välfärd genom fördyringar av mat, boendekostnader och energi. Men krig tar slut och ekonomin brukar stabiliseras; vi har klarat sådant tidigare. Men något vi inte förut har upplevt är hotet mot vår civilisation genom den globala uppvärmning och artdöd som vi människor själva har åstadkommit. Kanske är det därför så många lyckas vara faktaresistent. I detta nummer granskar Maths Nilsson SD:s klimatpolitiska talesperson Elsa Widdings olika uttalanden genom åren.

En akademisk strid kan avnjutas där Jonathan Lindström, arkeolog och författare, drabbar samman med Anna Källén, docent i arkeologi med inriktning på kritiska kulturarvsstudier vid Stockholms universitet.

Att det engelska kungahuset sedan länge driver handel med alternativa läkemedel var nytt för mig. Liksom mycket annat i detta nummer.

Mycket nöje med läsningen! ✍️

Maria Wold-Troell